

לידל שמודרים

מנת'אליה פאטריביס יוון

בבואה להלחיתו של מיכאלי תוכל לראות את פניו. היא הגיעה אל שער החצר ומצאה אותו פתוח. היא החלה לעלות במדרגות האבן. ממול, בפינת החצר, ניצוץ עלי עץ התירזה לאור הירח. בקירבה התרונן קול מלא אושר, קרא טאסו, בעלה האהוב.

היא גחנה וחלצה את נעליה. היא לא רצתה להעיר את טאסו. לאורך מדרגות האבן של הגן ניצבה שורת עציצים — העציצים שלה. היא תחבה את אצבעה לתוך אחד העציצים; מצויין! טאסו הישקה אותו. האדמה הלחה דבקה באצבעה. היא הגיעה אל דלת הבית, במעלה המדרגות. הדלת נכנעה למגע ידה; גם היא היתה פתוחה.

היא נכנסה לפרוודור. חליפתו של טאסו היתה מוטלת על הכיסא. היא השאירה לידה את נעליה. והם היו תמיד משאירים את בגדיהם יחד שכבם לישון. היא פנתה לעבר חדר המיטות, אחר נעצרה תחתיה. דוכן כי היא שמעה אנחות... קולות לחש... מעבר חדר האורחים. הדלת היתה פתוחה לרווחה.

"אל אלוהים!" אום הזעקה לא נתמלטה מפיה; ידיה הן צוננות החניקו אותה. אב, היא נשאה עומדת במקומה. על הספה נעה מערבולת של איברים. טאסו נמצא בחברת אשה. רק שערך של ראשה נראה לעין; אולם דמותו של טאסו התבססה לאור הירח במלוא מערומיה. "אל אלוהים! אל אלוהים! אל אלוהים!" הזעקה נשארה בקירבה כהד אימים, והיא נסוגה לאחור בצעדים ירופפים, כשידיה צמודות אל פיה. היא חזרה אל הפרוודור ולקחה את נעליה. אחר פתחה את הדלת וחמקה חש"חש במדרגות המדרגות. הדרך נראתה רחבה וצחורה; אור הירח. ביליו הלכה ללא מטרחה עד אשר עלה בה זכר מותו של מיכאלי. היא נעלה את הנעליים אשר אחזה בידה. אחר רצה כחיה נודפת וביקשה לה מקלט בבית בו היתה מוטלת גופתהמתה...

קסאנטי מתבוננת בביליו, אור הגרות הולך ומחוויר. האפ"ה נמוגה ואור היום חודר מבעד לתריסים ומתפשט על פני החדר. פניהחורר עצמו הולכים ומשתנים.

"כבר בוקר", אומרת קסאנטי חרש. קולה רוטט באכזבה. הא לא תשאר ביחידות עם בנה המת. ביליו לא תרפה ממנו. היא עושה מאמץ אחרון.

"מדוע אינך הולכת להכין קפה?"

ביליו בביכה בקסאנטי, כאן זה עתה הרגישה בנוכחותה. פני האשה דומים לפניו של המת; אולם עיניה פקוחות. קסאנטי אומרת:

"החושבת את שכל אשר עשית הלילה יגרום לו נחת? החושבת את כי תוכלי לגרום לו נחת במקום בו הוא נמצא עתה?"

נחת? איזו נחת? מה היא כחה? הנטרפה עליה דעתה? וקסאנטי מוסיפה: "סוף סוף עזבת את בעלך ובאת אל מיכאלי. סוף סוף בחרת במיכאלי — ודוקא היללה."

ביליו קמה להכין קפה. היא נעצרת בפתח החדר ומביטה על סביבותיה. אוריהיום משוה לפניו של המת גוון אפרורי. הספה אשר מתחת לחלון נראית גדולה יותר, רחבה יותר, ולבנוניתה אופפת את ביליו כתכריכים. היא עוצמת את עיניה, ובליבה מתגבשת החלטה: היא לא ראתה את טאסו. היא לא ראתה את בעלה בחברת אשה זרה. היא לא ראתה דבר.

היא פוקחת את עיניה ופונה אל דודה קסאנטי: השומעת את? אל תספרי לבעלי שביליתי כאן את הלילה. אסור לו לדעת זאת. ספרי לו שבאתי לכאן רק בבוקר."

היא הולכת משם והלאה. קסאנטי סוגרת את הדלת. סוף סוף נמכה ביליו בדעתה, והשאירה אותה ביחידות עם בנה. היא גוחנת אל המת, מלטפת את מצחו, את לחייו השקועות, משיקה את אצבעותיה אל שפתיו. מצמידה אף פיה אל האוזן הקרה ואומרת בשמחה עצירה:

"השפעת בני? טאסו יקנא — יקנא בך! על כן לא נספר לו שהוא היתה כאן. לא נספר לו שהוא בי תה את הלילה בחברתך. לא נספר לו דבר..."

שני הגרות דועכים, דועכים. עוד מעט קט והם יכבו כליל.

רגה באה אוירת"המות ומחלחלת אל תוכה, מצננת אה גופה. מפילה אותה אל תהום החידלון... היא נתקפת אימה. היא מפנה את מחשבותיה אל הדברים שהתרחשו בעבר — אל הדברים הצורבים והמכאיבים, אך מוכיחים שהיא חיה וקיימת... שהיא לא מתה...

...בהיותה בספנה ראתה את הירח עולה על פני המים. הירח היה מעוגל וגדול, אורו הבקיע נתיב זוהר בינות לגלים, והוא התפעלה וקראה: "טאסו!". היא היתה קוראת לטאסו תמיד, כשהיתה מתפעלת מן הנוף, או מרטיטה מאושר. היא קראה לו גם כאשר ילדה את שלושת ילדיה, והוא קרב אליה, גחן ושק את עיניה.

"לכי לישון, ביליו, את מוכרחה לנוח. את עייפה." אל אליהם. מדוע אין ביליו עוזבת את החדר. בעור שעות מספר יבואו הקברנים לקחת את מיכאלי. מדוע היא מעוללת לה

ביליו רצה לאורך הכביש המלי בין באורי הירח. היא מיהרה לי ראות את טאסו, בעלה האהוב. מחדר האורחים בקעו קולות"ל חש. ביליו נעצרה. ידיה נצמדו לפיה. החניקו את הזעקה מלפרון.

זאת?
ביליו אינה עונה. עליה לעשות משהו חשוב יותר, עליה לחשוב על כל אשר אירע הילילה.
...כאשר היא יצאה מן הספינה וירדה אל הרציף הראה השעון שטים עשירה ועשרה. היא רצה לאורך הדרך, וככל שקרבה אל הבית הלכה שמחתה וגברה. היא חיטטה בארנקה, מצאה את המפתח, אחזה אותו בידה ורצה. היא הגיעה אל המאפיה ופנתה שמאלה. "טאסו ישן", חשבה, מבלי יכולת לחשוב על כל דבר אחר. טאסו ישן, והיא תתגנב לתוך המיטה, תשתרע במקום הצר שנותר לצידו. היא לא ראתה אותו זה חודש"ימים. מאז נסעה עם ילדיה אל האי. עתה,



באמצע החדר, על השולחן הארוך והצר, מוטל הארון המכיל את גופת המת. למראשותיו ולמרגלותיו ניצבים נרות דולקים, ולצידו ושוכנת שתי נשים.

ביליו, הצעירה בין השתיים, מתבוננת ארוכות בספה הריקה, הניצבת מתחת לחלון, בקצה החדר האפולילי. מבטה מזור עד מאוד. דומה כי היא רואה על אותה ספה מחזות אימים. ממולה, מעברו השני של הארון, יושבת אמו של המת, הדודה קסאנטי. היא דוממת וחסרת-תנועה. רק ידיה השלובות בולטות על רקע שמלתה השחורה. ראשה מורכן, ועיניה חסרות-מבט.

בילו אינה יכולה לשאת עוד את המחזות האיומים אשר רח עיניה רואות על הספה הריקה. היא פונה "עבר המת, שולחת מבט כלפי שרדיו של מיכאלי. ההבדל המורה אשר על פניה מתרככת, הופכת שלוה. דומה כי היא נושמת לרוחה. אחר היא נפנית אל המהשבות המתרוצצות בקרבה. "טאסו גדל ממיכאלי בחמש שנים, טסו הוא בעלה. מיכאלי מת. עתה מתוח העור על גב ריטו, וגלגליהעיניים הנוקשים בולטים מתחתיהם... כאשר הייתי ילדה קטנה, היינו משחקים יחד. היית פוקדת עניו לעצום את עיניו ונוגעת בהן באצבעי. גלגליהעיניים היו רוססים, ואנו היינו פורצים בצחוק. הוא היה מגלגל את עיניו כשני כדורים קטנים. זה היה מדגדג אותנו... מיכאלי המסכן... הוא נשתנה, עד בלי הכר. שפתיו איבדו את צבען, הפכו דקיקות, כמעט שקופות. הוא נראה כאדם עזוב, או נרגז. בהיותו בחיים היו שפתיו תמיד סמוקות, אף כי הוא סבל ממחלה ממארת. ופתע זכרה בילו כיצד היכתה את מיכאלי. לא היה זה זכרון נעים.

זה קרה ביום בו התארסה עם טאסו. היא הביאה לחדר מגש עמוס משקאות ומעדנים. אביה וטאסו ישבו ושוחחו. מישהו התפסק על דלת הבית. היא רצה לפתוח את הדלת. האורח היה מיכאלי. מראהו היה מזור, הוא התגודד כשיכור. דיבר דברים מוזרים, ניסה לנשק לה בעל"כורחה. הוא גרר אותה לפינת החצר, מתחת לעץ התירזה; והיא הגיפה את ידה וסטה על לחיו בכל כוחה.

הוא הצטמק, חושבת בילו בהביטה אל מיכאלי. הוא היה תמיד צנוח, אבל לאחר מותו נראה כילד קטן.

המחשבות מוסיפות להתרוצץ בקירבה, ועליהן נוספת דמיתה של הדודה קסאנטי, היושבת מילה בשילוב ידיים. "לכי לישון", אומרת הדודה, וידיה מורמות ונחות על שפילתה השחורה. אבל כל תשיבה לא באה, והזעקה משלבת את ידיה ואומרת:

"לכי. את עייפה אחרי הנסיעה."
קולה צירם. דומה כי היא מוחה: מדוע באה ביליו לגלוגל ממנה את השעות המועטות שהיא יכולה לבלות בחברת בנה? "לכי לישון", חוזרת היא. ידיה דומטות, ממתנות. ביליו אינה עונה.

"עלך לשכב לישון..." אומרת הנקמה. אחר היא מוסיפה בקיל שקט, מלא לעג מר:

"היא לא ייעלב. אף אם תעזבי אותו."
ביליו אינה עונה. היא שבה ונפנית כלפי המת, מתאמצת שלא להתבונן עוד בשמיכה הצחורה. עתה זוהי מחשבתה היחידה, מטרחה היחידה.

אחה הגרות מתגודד. ניצוץ מתעופף ומאיר את קצות נעליו של מיכאלי. הגעלים חדשות, מבריקות, בעלות סוליות" קרפ.

ביליו נועצת את מבטה בעיניים עד כי נדמה לה שלא היא היושבת כאן, ליד גופתו של מיכאלי. אבל קשה לה להיות בטוחה בכך. כי אין היא יכולה להקיש ש היא קיבלה את המברק של דודתה קסאנטי אותו בוקר, שהיא לקחה את ילדיה והשאילה איתם בבית"החנותה. שהיא ניצבה על ספינת"הספינה, אשר הרימה עוגן. אין היא יכולה אפילו להיכחש שהיא היתה שמחה, שמחה באמת ובתמים...

כאן ניתק חוט מחשבותיה. היא שבה ונועצת את עיניה במת, כמבקשת עזרה. היא רואה שכוחותיה אינה רכוסה כהלכה. היא קמה ממקומה. אצבעותיה נוגעות בחזה הרך והצונן. היא מתירה את הכפתורים, רוכסת אותם כהלכה. דומה כי חומר רך דבק באצבעותיה.

דודה קסאנטי עוקבת אחריה בעיניו. גם היא מתבוננת בפני בנה. היא משוכנעת שמיכאלי חיך ברגע בו נגעו אצבעות בילו בחזהו. הוא חיך, ממש כשם שחיך לפני ימים רבים, כאשר היא הביטה להשיא לו אשה עשירה ולהשכיח את בילו מליבו... ופתע באה תקוה שגעונית ומעלה אל ראשה את הדם המעט שנותר בגופה. באוזניה מהדהד שאון אדיר, כשאונם של פעמוני חנ"הפסחא. כשאונה של תזמורת"חנותה. הכל מחשיך על סביבותיה. היא נושמת במהירות. בלהיטות, פונה אל האשה הצעירה:

"מה הדבר, ביליו יקרתי?"

התשובה אינה באה מיד: "לא כלום, לא כלום, דודה. כותנתו לא היתה רכוסה כהלכה; תיקנתי אותה."

קסאנטי משתתקת. ביליו שבה אל מקומה. האור והצל מוסיפים לחולל מסכים לנופה. האור מעלה דמעות בעיני בילו. היא מתאמצת שלא לגרוע את עיניה ממיכאלי. בה"